

Коцур В.В., Домбровська Л.М. Конгрес національних громад України як об'єднуючий чинник етнополітичних спільнот / Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації: матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 250 с. (С. 109-115). Стаття Детальніше тут: <http://confpol.webnode.com.ua/naukova-robota/kotsurlm/>

УДК 329.7(477)

В.В. Коцур, Л.М. Домбровська

КОНГРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄДНУЮЧИЙ ЧИННИК ЕТНІЧНИХ СПІЛЬНОТ

Анотація: у статті подано короткий аналіз діяльності Конгресу національних громад України та вплив їх друкованого органу – газети «Форум націй» на формування якісних інтегративних процесів етнонаціональних спільнот в українське суспільство. З'ясовано принципи формування толерантних відносин у середині Конгресу національних громад України та на загальнодержавному рівні.

Ключові слова: Конгрес національних громад України, «Форум націй», етнонаціональні спільноти, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса, інтеграція, етнополітичні процеси, толерантність, табір «Джерела толерантності», законодавство.

Етнічні процеси України посідають провідне місце серед наукових досліджень сьогодення. Актуальним постає питання участі представників етнічних спільнот і національних меншин України у розвитку політичного, духовного та культурно-громадського життя держави.

Проблему розвитку, становлення і функціонування етнонаціональних спільнот у перше десятиліття незалежної України у своїх працях частково висвітлювали провідні науковці Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. Зокрема, Панчук М.І., Котигоренко В.О., Войналович В.А., Рафальський О.О., Євтух В.Б., Калакура О.Я., Ніколаєць

Ю.О, Ковач Л.Л., Коцур В.В. та інші [11]. Дослідники чітко окреслили внутрішню й зовнішню структуру етнічного населення України як на регіональному, так і загальнодержавному рівні та визначили основні перешкоди на шляху інтеграції етнонаціональних спільнот в українське суспільство.

З початком ХХІ століття структура досліджень етнополітичних процесів на теренах України значно змінилася. Особливу увагу цим явищам почали надавати дослідники – представники національних громад, об'єднань, етнічних, громадсько-культурних організацій. Так, у грудні 2001 року було створено всеукраїнську організацію – Конгрес національних громад України, яку очолили голова Співки поляків України – Станіслав Костецький і Голова Союзу німців України – Георгій Мозер, пост виконавчого віце-президента зайняв Голова Асоціації єврейських організацій і общин України Йосиф Зісельс. Вище вказана організація об'єднує румунську, польську, литовську, естонську, молдавську, болгарську, німецьку, татарську, ромську, вірменську, угорську та єврейську національні громади. Відзначимо, що ці об'єднання тісно співпрацюють з громадськими організаціями кримських татар, греків та росіян [9].

Конгрес національних громад України має власний друкований орган – газету «Форум націй», на шпальтах якої висвітлюються основні проблеми та нагальні питання розвитку етнічних і національних спільнот. Газета виходить українською мовою і розповсюджується по всій території України [9]. Україномовність видання свідчить про збереження українських цінностей у середині структури етнічних меншин, конституційність та правомірність дій, повагу до автохтонних культурно-духовних здобутків, розуміння необхідності утвердження суверенної і незалежної української держави.

Головним завданням Конгресу є інтеграція національних меншин України в українське суспільство. Задля досягнення цієї мети Конгрес організує конференції, круглі столи з проблем національних меншин, міжнаціонального спілкування, національної освіти, виховання толерантності. Проводиться моніторинг міжнаціональних, міжконфесійних відносин, стану толерантності у суспільстві [9].

Зокрема, для підтримання й розвитку толерантних відносин у 2002 році Конгресом було створено дитячий табір «Джерела толерантності». Нормативно-правове підґрунтя табору становить «Декларація принципів толерантності» підписана 16 листопада 1995 року на XXVIII Генеральній конференції ООН у Парижі. Щороку у таборі приймають участь понад 150 дітей від різних національних громад – вірмени, кримські татари, румуни, євреї, угорці, греки, болгари, поляки, литовці, татари, росіяни, німці. Кожен новий день вони проживають національним життям того чи іншого народу, через власний досвід знайомлячись з традиціями і особливостями кожної національності [10].

Конгрес національних громад України базується на обширній міжнародно-правовій та внутрішньодержавній законодавчій базі. Зокрема, основу правового забезпечення становить «Декларація прав національностей України» від 1 листопада 1991 р., Закон України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 р., Рамкова Конвенція Ради Європи Про захист національних меншин підписана у Страсбурзі (Франція), 1 лютого 1995 року, Конституція України від 28 червня 1996 року, де вміщені основні права, принципи та положення гармонійного й повноцінного існування етнонаціональних спільнот на теренах незалежної України [1].

Відзначимо, що у перший рік свого існування, протягом листопада – початку грудня 2001 року Конгрес національних громад України (КНГУ) проводив підготовку випуску першого номера газети «Форум націй». Вже 6 і 20 грудня вийшли друком 1 і 2 номери газети зі вступною та організаційною тематикою. У липні-серпні 2013 було здійснено 134-й і 135-й випуск газети «Форум націй» [2].

З початком 2002 року на сторінках газети «Форум націй» висвітлювались питання передвиборчої ситуації в контексті міжнаціональних відносин, проведено семінар журналістів національних ЗМІ, відкриття міжнаціонального дитячого табору «Джерела толерантності» тощо. Крім того, спільно з Верховною Радою та Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень проведено круглий стіл, присвячений десятиріччю прийняття Закону України

«Про національні меншини». У жовтні 2001 р. було проведено Міжнародний Форум з культури і національної ідентичності на тему «Місцеві культури Криму і їхня роль у майбутньому України» та семінар «Майбутня роль Європейської хартії регіональних мов і мов меншин в Україні» [3]. На цих заходах було розглянуто проблеми національних меншин в Україні, вірогідності діаспорних малочисельних етнічних груп на збереження власної етнічної самобутності, здійснено пошук шляхів співпраці між органами виконавчої влади та громадськими організаціями національних меншин щодо застосування положень Європейської хартії регіональних мов в Україні. Завершальним етапом 2002 року стало проведення круглого столу, проблем формування та застосування Державної концепції етнонаціональної політики [3].

Актуальними питаннями КНГУ у 2003 році стали культурні, освітні, проблеми толерантності та правового забезпечення. Зокрема, 19 лютого 2003 року відбувся круглий стіл, присвячений проблемам будівництва єврейського общинно-культурного центру у Бабиного Яру. Поряд з цим, 21 лютого було проведено круглий стіл «національна освіта: проблеми і перспективи», в якому взяли участь народні депутати Т. Прошкуратова, І. Гайдош, перший заступник голови Держкомнацміграції Р. Чилачава, співробітники Інституту політичних і етнонаціональних досліджень, Центру єврейської освіти та викладачі шкіл національних громад. На засіданні круглого столу обговорювалася Концепція та перспективи освіти в національних громадах України [4].

Крім вище згаданих питань та проблем національного відродження етносів України у 2004 р. КНГ підписав Угоду про взаємодію та співпрацю між Блоком Віктора Ющенка «Наша Україна» [5].

2005 рік у розвитку Конгресу національних громад України пройшов під егідою міжнаціональної толерантності. Так, 9 березня було організовано та проведено прес-конференцію на тему «Держава і національні меншини: виклики часу» [6]. Вже 26 липня – 12 серпня було підготовлено та проведено першу зміну міжнаціонального дитячого табору «Джерела толерантності» в м. Трускавець Львівської області, в якій взяло участь 117 дітей та 30 вихователів.

15 – 29 серпня відбулась друга зміна міжнародного дитячого табору «Джерела толерантності» в с.м.т. Ясеня Закарпатської області, де прийняли участь 121 дитина та 30 вихователів. Продовженням року толерантності стала презентація проекту «Клуб толерантності» в Києві, що проходила 1 жовтня, а 22 жовтня така ж презентація відбулась у Львові. Загалом, протягом усього року у клубі толерантності такі заходи проводилися один раз на тиждень. Крім того, у 2005 році вже було видано 12 номерів газети «Форум націй». Подібна діяльність конгресу спостерігалась і в 2006-2007 роках [6].

У 2008 році великого значення набуває газета УНГУ – «Форум націй». Зокрема, на її сторінках дедалі активніше висвітлюються проблеми етнополітики та культури національних громад України; щомісячно проводився моніторинг проявів ксенофобії та расизму в Україні; піднімаються питання громадського управління національних меншин у органах виконавчої влади. Особлива увага приділяється проблемам освіти та толерантності в Україні. Подібний напрям діяльності Конгресу спостерігається і в 2009 році, де чимало уваги було приділено питанням освіти, міжнародної та міжрелігійної толерантності серед дітей і молоді [7].

Початок 2010 року КНГУ розпочався під егідою міжнародного співробітництва, про що засвідчують дебатний проект Британської ради в Україні – «Вільний вибирати» (2010); діяльність Данської ради з питань біженців в Україні: інформаційна програма для дітей-біженців (2010); Програма «Матра» Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів, Будинку Анни Франк та Фонду Центрального та східноєвропейського книжкового проекту, «Українські книжки для виховання толерантності» (2009-2011) тощо [8].

Отже, активізація етнополітичних процесів в Україні спонукала провідних представників етнонаціональних спільнот долучитися до вирішення низки проблем загальнодержавного і міжнародного характеру, що перешкоджають повноцінній інтеграції національних меншин в українське суспільство. Зокрема, організація взяла на себе обов'язок сприяти поширенню

міжнаціональної толерантності в середовищі автохтонного населення по відношенню до етнонаціональних груп і навпаки, збагачувати культурно-історичну спадщину своїх етносів та всіляко підтримувати й зміцнювати єдність і неподільність української нації.

Список використаних джерел

1. Конгрес національних громад України. Законодавство / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zacon/Zacon.htm>.
2. Конгрес національних громад України. Звіт – 2001 рік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvity.htm#2001>.
3. Конгрес національних громад України. Звіт – 2002 рік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvity.htm#2002>.
4. Конгрес національних громад України. Звіт – 2003 рік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvity.htm#2003>.
5. Конгрес національних громад України. Звіт – 2004 рік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvity.htm#2004>.
6. Конгрес національних громад України. Звіт – 2005, 2006, 2007 рік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvity.htm#2005>; <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvity.htm#2006>; <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvit-2007Rus.htm>.
7. Конгрес національних громад України. Звіт – 2008 – 2009 рік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvity.htm#2008>; <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvit-2009Rus.htm>.

8. Конгрес національних громад України. Звіт – 2005 – 2010 роки / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zvit-2005-2010-1pol.htm>.

9. Конгрес національних громад України. Історична довідка / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/IstsprUkr.htm>.

10. Конгрес національних громад України. Табір «Джерела толерантності» – концепція і досвід / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Dzerellatab.htm>.

11. Список наукових співробітників Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. Відділ національних меншин / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=4>.

Kotsur V.V., Dombrovska L.M.

CONGRESS OF NATIONAL COMMUNITIES UKRAINEHOW UNIFYING FACTOR OF ETHNIC COMMUNITIES

Abstract: *This paper provides a brief analysis of the Congress of National Communities of Ukraine and their influence organ - the newspaper "Forum of Nations" to form high-quality integrative processes of ethnic communities in Ukrainian society. It was found principles of tolerant relations in the middle of the Congress of National Communities of Ukraine and at the national level.*

Keywords: *Congress of National Communities of Ukraine "Forum nations" ethno-national communities and etnonatsionaonalnyh Institute for Policy Studies. IF Kuras, integration, ethnic and political processes, tolerance camp "Sources of Tolerance" legislation.*

Відомості про авторів:

Коцур Віталій Вікторович – канд. пол. наук, доцент кафедри політології ДВНЗ “ Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г.Сковороди ”, голова Ради молодих учених університету.

Домбровська Леся Михайлівна – аспірант, викладач кафедри політології
ДВНЗ “ Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г.Сковороди ”.

Контакти: вул. Сухомлинського 32, кв. 309, гуртожиток №1, м.
Переяслав-Хмельницький, Київська область,;

<kotsurv@ukr.net> ; 095 076 20 93

lesya10.2013@gmail.com; 095 73 75 052

Секція: Історія, Етнополітика